

Inre marknads- och tullprogrammet

Finansdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2025) 590 final

Celexnummer 52025PC0590

Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing the Single Market and Customs Programme for the period 2028–2034 and repealing Regulations (EU) 2021/444, (EU) 2021/690, (EU) 2021/785, (EU) 2021/847 and (EU) 2021/1077

Sammanfattning

Den 3 september 2025 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag om inrättande av programmet för inre marknad och tull för perioden 2028–2034. Förslaget bygger på en sammanslagning av programmet för den inre marknaden, tullprogrammet, fiscalisprogrammet, unionens program för bedrägeribekämpning samt instrumentet för tullkontrollutrustning. Frågor som rör små och medelstora företag samt djur och livsmedel, som tidigare låg i inre marknadsprogrammet, hanteras nu i andra förslag, t.ex. konkurrenskraftsfonden. Kommissionen föreslår att finansieringsramen för genomförande av programmet under perioden 2028–2034 ska uppgå till 5 529 miljoner euro i 2025 års priser (motsvarande 6 238 miljoner euro i löpande priser).

Regeringen välkomnar, inom ramen för en restriktiv budget, förslaget till nytt inre marknads- och tullprogram då det finns goda erfarenheter av de tidigare programmen som ingår i förslaget. Regeringen välkomnar förslaget till förenklad struktur med färre program. Detta är en inriktning som ger bättre förutsättningar för synergieffekter och skalfördelar samt minskad risk för överlapp mellan olika program.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Europeiska kommissionen presenterade den 16 juli 2025 sitt förslag till flerårig budgetram för perioden 2028–2034 (se faktabromemoria 2025/26:FPM3). Den 3 september 2025 presenterade kommissionen ett förslag om inrättande av programmet för inre marknad och tull för perioden 2028–2034. Förslaget bygger på en sammanslagning av programmet för den inre marknaden, tullprogrammet, fiscalisprogrammet, unionens program för bedrägeribekämpning samt instrumentet för tullkontrollutrustning. Frågor som rör små och medelstora företag samt djur och livsmedel, som tidigare låg i inre marknadsprogrammet, hanteras nu i andra förslag, t.ex. konkurrenskraftsfonden.

1.2 Förslagets innehåll

Inre marknads- och tullprogrammets allmänna mål är att förbättra och fördjupa den inre marknaden och tullunionens funktion och att skydda unionens och dess medlemsstaters säkerhet och finansiella och ekonomiska intressen. Samtidigt eftersträvas en utformning som främjar flexibilitet, förenklingar och synergier samt stödjer unionens övergripande prioriteringar.

Programmets särskilda mål är att ge medborgare, konsumenter och företag bättre förutsättningar att fatta faktabaserade beslut, stärka den digitala och finansiella kompetensen samt att öka förståelsen för den inre marknaden som är nära sammankopplad med tullunionen. Vidare vill kommissionen med programmet stärka samarbetet mellan nationella myndigheter och EU-institutioner, utveckla gemensamma digitala lösningar och öka myndigheternas kapacitet, inklusive tull- och skatteförvaltning. Ytterligare ett mål med programmet är att främja harmoniserad standardisering, enhetlig tillämpning av EU-rätten och övervaka risker för marknadsfragmentering, även i relation till kandidatländer. Programmet ska stödja tullunionen, säkerställa effektiv marknadsövervakning och ett högt konsumentskydd samt säkra produktöverensstämmelse och säkerhet. Det ska skydda EU:s och medlemsstaternas finansiella och andra intressen mot bedrägerier och olaglig verksamhet, stärka skattesamarbetet och förbättra skattesystemens effektivitet och konkurrenskraft. Det ska även främja evidensbaserad och digitalt anpassad policyutformning samt uppmuntra ökad användning av öppna data och digitala

verktyg. Vidare ska programmet tillhandahålla relevant och jämförbar europeisk statistik.

Avseende den inre marknaden föreslås att programmet ska tillhandahålla finansiering för att uppnå målet om en hindersfri inre marknad. Syftet är att skydda och stärka medborgare, konsumenter, investerare och företag genom att verkställa unionsrätten, underlätta marknadstillträdet och genom att stärka samarbetet mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter och mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter och kommissionen och de decentraliserade unionsbyråerna. Ett annat syfte är att utveckla, framställa och sprida officiell europeisk statistik.

På tullsidan föreslås att programmet ska skydda unionens och dess medlemsstaters finansiella och ekonomiska intressen, säkerställa säkerhet och skydd inom unionen, och skydda unionen mot illojal och olaglig handel och samtidigt underlätta laglig affärsverksamhet. Genom programmet kan medlemsstaterna få finansiellt stöd för inköp, underhåll och uppgradering av tullutrustning såsom skannrar, automatiska system för igenkänning av registreringsskyltar, sökhundar och mobila laboratorier för provanalys. Programmet stödjer också utveckling, drift och modernisering av viktiga digitala infrastrukturer samt samarbets- och kompetensutvecklande verksamhet.

På skattesidan föreslås att programmet ska stödja EU:s mål att förbättra den inre marknads funktion, främja unionens konkurrenskraft och rättvis konkurrens i unionen, skydda unionens och dess medlemsstaters finansiella och ekonomiska intressen, inbegripet att skydda dessa intressen mot skattebedrägeri, skatteundandragande och skatteflykt, och förbättra skatteuppbörden. Där ingår att programmet stödjer utveckling, drift och modernisering av viktiga digitala infrastrukturer för beskattning.

Bedrägeribekämpningsdelen har flera centrala beståndsdelar. En utgör finansiering av bedrägeribekämpningsverksamhet i medlemsstaterna och associerade tredjeländer vilket inbegriper finansiering av utredningsutrustning och specialiserad utbildning i bedrägeribekämpning, som syftar till att stärka dem som befinner sig i frontlinjen när det gäller förebyggande av bedrägerier. En annan del finansierar centrala informationssystem för bedrägeribekämpning i enlighet med förordning (EG) nr 515/97 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa

och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen.

Som en del av integrationsprocessen, och för att stödja utvidgningsländerna i en riktning mot fullt fungerande marknadsekonomier, finns det dessutom ett behov av att stödja dessa länder gällande tillnärmningen av lagstiftningen och att tillhandahålla kapacitetsuppbyggnad.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Ingen påverkan på svenskt regelverk förutses.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Utgifter för inre marknads- och tullprogrammet för kommande budgetperiod, 2028–2034 föreslås uppgå till 5 529 miljoner euro i 2025 års priser (6 238 miljoner euro i löpande priser.) Den förändrade strukturen med sammanslagningen av fyra befintliga program och ett instrument gör det svårt att jämföra utgiftvolymerna mellan perioden 2021–2027 och 2028–2034.

Kommissionens förslag motsvarar 0,30 procent av den föreslagna totala budgetramen, inklusive specialinstrument, för 2028–2034.

Förslaget skulle motsvara cirka 43,5 miljoner kronor i årlig EU-avgift, baserat på en total prognosticerad genomsnittlig svensk EU-avgift för nästa programperiod om cirka 102 800 miljoner kronor per år (se faktapromemoria 2025/26:FPM3).

I kommissionens konsekvensanalys övervägdes två olika alternativ, ett integrerat scenario och ett enhetligt scenario.

I det integrerade scenariot föreslås en enda, mer rationell och flexibel ram, men en tydlig uppdelning mellan de befintliga fyra programmen bibehålls.

Det enhetliga scenariot innebär en fullständig sammanslagning av alla politiska prioriteringar inom tillämpningsområdet, med en enda gemensam grundläggande rättsakt, dvs. en uppsättning rättsliga och institutionella krav för alla verksamheter som omfattas.

Kommissionen rekommenderar det enhetliga alternativet, då det efter uppstart torde leda till en förenklad administration och en mer renodlad process, där man nyttjar synergier mellan de olika delarna. Det borde även effektivisera både genomförande och återrapportering.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens ståndpunkter avseende övergripande principer för den fleråriga budgetramen och dess storlek, inklusive för enskilda fonder och program, behandlas i faktrapmemoria 2025/26:FPM3.

Regeringen välkomnar, inom ramen för en restriktiv budget, förslaget till nytt inre marknads- och tullprogram då det finns goda erfarenheter av de tidigare programmen som ingår i förslaget. Målsättningen är att det ska vara ett ändamålsenligt och effektivt utformat instrument som bidrar till en väl fungerande inre marknad och tullunion samt en effektiv och ändamålsenlig bedrägeribekämpning.

Regeringen välkomnar förslaget till förenklad struktur med färre program. Detta är en inriktning som ger bättre förutsättningar för synergieffekter och skalfördelar samt minskad risk för överlapp mellan olika program. Detsamma gäller för möjligheterna att omprioritera inom budgetramen när nya behov uppstår. Fördelningen av befogenheter mellan nationell och EU-nivå, som framgår av fördragen, ska värnas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter angående förslaget till förordning är i nuläget inte kända

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Berörda aktörer kommer att beredas tillfälle att lämna synpunkter på förslaget.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden för förslaget är artiklarna 33, 114, 169, 197, 207, 325 och 338 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, vilket innebär att rådet och Europaparlamentet beslutar gemensamt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Enligt kommissionen kräver dagens utmaningar med global konkurrens från andra stora ekonomiska block ett gemensamt och samordnat svar från EU. Ett EU som i hög grad har byggts upp genom ett ömsesidigt beroende mellan medlemsstaterna.

Detta menar kommissionen visar hur viktigt det är att samordna de politiska åtgärderna. Finansiering på EU-nivå är också avgörande för att kommissionen ska kunna fullgöra sina rättsliga skyldigheter (enligt EUF-fördraget och tillhörande lagstiftning) och ta itu med frågor som rör den inre marknaden och tullunionen som omfattas av dess behörighet.

Det är också enligt kommissionen viktigt att stödja samarbetet mellan medlemsstaterna för att de ska kunna fullgöra sina rättsliga skyldigheter (enligt EUF-fördraget och tillhörande lagstiftning) när det gäller den inre marknadens funktion på ett antal områden, såsom tull, marknadskontroll, produktöverensstämmelse, standardisering, konsumentskydd, offentlig upphandling, krishantering, beskattning och bedrägeribekämpning.

Dessutom kan målen att tillhandahålla tillförlitlig, relevant och jämförbar europeisk statistik som är nödvändig för att bedriva unionsverksamhet inte uppnås av medlemsstaterna på egen hand. Detta sammantaget behöver hanteras av ett program på EU-nivå eftersom åtgärderna kräver aktivt samarbete och samordning mellan medlemsstaterna.

Utifrån ovan gör kommissionen bedömningen att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Kommissionen gör även bedömningen att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen.

Regeringen delar kommissionens bedömning.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens förslag kommer att behandlas i rådsarbetsgruppen för konkurrenskraft och tillväxt (Compagro: inre marknad)).

4.2 Fackuttryck och termer